

edicija

PROSEFEST

urednik
Alen Bešić

Naslov izvornika:
Ana María Shua
La Guerra

Copyright © Ana María Shua 2019.
by arrangement with Literarische Agentur Mertin Inh.
Nicole Witt e. K., Frankfurt am Main, Germany
All rights reserved

Copyright © za ovo izdanje KCNS, Novi Sad, 2024.
Copyright © za prevod Branko Anđić i KCNS, Novi Sad, 2024.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

Ana Marija Šua

RAT

sa španskog preveo Branko Anđić

U Velikom ratu se mnogo čita. Čak (i naročito) na prvoj borbenoj liniji gde vojnici provode dane, nedelje, mesece, ušančeni u rovovima. Zahvaljujući doniranim knjigama i delotvornoj pošti, vojne komande su uspele da organizuju besprekorni sistem pokretnih biblioteka i čitalačkih službi. Kako Sjedinjene Američke Države, tako Nemačka, poslale su svojim vojnicima po šest miliona knjiga. Britanska imperija je udvostručila taj broj. Lično su carevi pokrenuli četiri miliona knjiga za svoje vojnike. Čita se poglavito proza. Ima nekih vrlo zanimljivih pojedinačnih slučajeva, kao ta knjiga po imenu Rat koja kruži u malom broju raskupusanih, požutelih primeraka. Autorka je jedna nepoznata južnoamerička spisateljica, ali je knjiga štampana na engleskom, navodno u prevodu izvesnog Stivena Dž. Stjuarta, što je očito pseudonim nekoga ko je, vrlo verovatno, njen pravi autor.

Piscu (ili spisateljici) kao da su poznate maštarije H. Dž. Velsa u popularnom romanu Rat svetova. Tekstovi su izrazito kratki, neki održavaju vezu s ratovima iz prošlosti, a drugi s ratovima u budućnosti, u kojima se čovečanstvo bori protiv bića pristiglih sa drugih planeta. Najluđa ideja je, nesumnjivo, pretpostavka da će navodno izbiti „Drugi svetski rat”. Kad se zamisli taj „Drugi rat”, ovaj koji danas proživljavamo nužno menja ime i pretvara se, perom našeg autora, u „Prvi svetski rat”. Kao da Veliki rat nije bio dovoljan da nas ubedi da se nikad više narodi sveta ne sukobe u sličnoj klanici.

UMEĆE RATOVANJA

PREVARA

Kaže Sun Cu da se čitava umetnost ratovanja zasniva na prevari. Njen najviši domet jeste potčiniti neprijatelja bez borbe. Prevara vodi iznenađenju, a iznenađenje pobjedi. Ko nije kadar da prevari i stoga iznenadi, nikad se neće istaći u umetnosti ratovanja, u pisanju.

DEČJI KRSTAŠKI RAT

Podstaknuto poletnim propovedima jednog nemačkog deteta i jednog francuskog deteta, godine 1212, trideset hiljada evropske dece bacilo se u borbu protiv nevernika, za vaspostavljanje Svete zemlje. Mnogo dana i noći provedenih u molitvi na obalama Sredozemlja nije postiglo da se otvore njegove vode. Gotovo polovina od ukupnog broja te dece je dezertirala, gotovo polovina je umrla od gladi, bolesti i tegoba. Dve hiljade preostalih uspelo je da se ukrca na put ka Bliskom istoku da bi ih tamo vlasnici brodova prodali Turcima kao belo roblje. Nepismeni su poslani da rade u poljoprivredi, kamenolomima i rudnicima. Oni koji su umeli da čitaju i pišu zaposleni su kao prevodioci. Jednom od njih se pripisuje izmišljanje ove priče koju većina istoričara smatra lažnom, pogrešnom ili legendarnom.

U RATU I U LJUBAVI

U ratu i u ljubavi, sve važi. Važe prevara i laž: umetnost ratovanja je umetnost prevare, kaže Sun Cu. Važi napasti i uništiti, jer ko nas ne voli kao što mi volimo, pretvara se u neprijatelja. Sve važi osim da se puzi, preklinje, moli za milost, sve osim predaje, prepuštanja, kukavičluka, sve važi, ništa ne važi u ratu i ljubavi, sem ubijanja. Jer cilj ratovanja nije smrt nego poraz neprijatelja, niti je cilj ljubavi smrt već osvajanje njegove teritorije. A međutim...

TRG KATALONIJA

Godine 1987. vraća se u Španiju po prvi put. U metrou Barcelone snimljeni glas najavljuje sledeću stanicu: Trg Katalonija. Žena neutešno zaplače, neutešno. Na Trgu Katalonija, kaže kroz plač, za vreme rata, videla je kako trči čovek bez glave. Ne izlazi na Trgu Katalonija, nikad više se ne vraća u Španiju.

NAJSTARIJI RAT

U drugoj deceniji dvadeset prvog veka, jedna naučna ekipa otkrila je u Nataruku, u Keniji, na tridesetak kilometara od jezera Turkana, dokaze bitke između dve grupe lovaca-sakupljača koji su živeli pre nekih deset hiljada godina: prvi potvrđeni rat u praistoriji. U zajedničkoj grobnici bilo je dvadeset sedam leševa muškaraca, žena i dece umrlih nasilno ili vezanih ruku. Kosturi imaju zabijene vrhove strela, povrede od motki na lobanjama, polomljena i teško izudarana rebra, ruke, noge i kolena, tragove kamenih noževa po vratu. Jedan skelet je pripadao mladoj ženi koja samo što se nije porodila u trenutku smrti. Bilo je pet skeleta dece mlađe od šest godina. Čini se da je rat između različitih grupa homosapijensa bila neobična pojava u to doba, ali od tada, malo-pomalo, naučili su da u njemu uživaju. Oduvek, od samog početka, s tom ljudima toliko svojstvenom idejom da nije reč o ubijanju nego o pobeđi nad neprijateljem, ali u međuvremenu, kojeg li uživanja!

DUGA OPSADA

Opsada se veoma odužila. Nemoguće je potpuno izolovati jedan grad. Kroz tunele, na skrivena vrata, preko podmićenih stražara, opstaje skromna trgovina namirnicama nužnim za preživljavanje njegovih žitelja. Opsada traje beskonačno. U logoru neprijateljske vojske šatore su počele da zamenjuju drvene stambene kuće, još krajnje skromne. Oficiri i neki vojnici pokupili su lokalne žene, zavoleli su svoju kopilad. Jedan naraštaj kasnije, razlozi za opsadu su pali u zaborav, a nova četvrt, kao koncentrični krug, opasuje grad. Ruše se stare zidine i prave se nove koje štite i nove stanovnike. Druga vojska opseda grad.

VIŠE JE IZGUBLJENO U RATU

Više je izgubljeno u ratu, mnogo više. Izgubljen je jedan vijak i sve navrtke i novčanik su izgubljeni, kao i jedna ruka, izgubljeni su sramota, teritorija, kosa, radost, izgubljena je kontrola, izgubljeni ulozi u akcijama i gotovini, iluzije, izgubljena je glava, fotografija sa venčanja tetke Nilde je izgubljena, sećanje na prvo putovanje u Pariz, recept za slatko od kinoe, izgubljeni su koferi, dostojanstvo, lutka lepih očiju, veštačka vilica i zdrav razum, izgubljeni su izbori i otmenost i skoro sve slike neznanih slikara, a takođe i one poznatih slikara, izgubljeni su gradovi, izgubljeno je rasuđivanje, izgubljeni su jedan most i nekoliko pribadača, izgubljeno je ono najbolje, izgubljeno je vreme, makaze, strah, četka sa jantarskom drškom, inteligencija, slinavi čep je izgubljen, i toliko, toliko toga je izgubljeno da su se zakleli kako nikad više neće ratovati, zakleli su se lažno i nisu ispunili obećanje.